

СИЛАБУС

навчальної дисципліни «Конституційне
право України»
(Constitutional law)

Кафедра конституційного права

Статус дисципліни: обов'язкова
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Форма здобуття вищої освіти: денна, заочна
Мова викладання: українська
Навчальний рік: 2025-2026
Форма підсумкового контролю: екзамен

Демиденко Володимир Олексійович
Науковий ступінь: кандидат юридичних наук, доцент
Посада: професор
Тел.: 063-244-85-21
E-mail: dvo2012dvo@gmail.com
Робоче місце: пл. Солом'янська, 1, каб. 322
Профайл викладача:
https://scholar.google.com.ua/citations?user=kl_mZPYAAAAAJ&hl=uk

Контактний тел.

E-mail:

Консультації

(044) 520-06-60

kafedra_kp_nripp@naia.kiev.ua.

Очні консультації: відповідно до затвердженого графіку консультацій науково-педагогічних працівників кафедри

On-line - консультації: вівторок, п'ятниця з 14.00 до 15.00 на платформі ZOOM, Viber, Telegram або електронну адресу:

kafedra_kp_nripp@naia.kiev.ua.

Сторінка дистанційного курсу

<https://dn.naia.kiev.ua/course/view.php?id=185>

Стислий опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі і проблеми практичної діяльності, що характеризуються комплексністю, на основі отриманих знань, умінь, навичок щодо провідної галузі національного права – конституційного права, її норм та інститутів, а також сприяти формуванню патріотизму, громадсько-політичної та правової культури майбутнього працівника. Вказана фундаментальна мета конкретизується у вивченні сутності і форм здійснення державної влади, організації і діяльності органів публічної влади в Україні та зарубіжних країнах, засад конституційного ладу, взаємин держави і суспільства, ролі і значення Конституції, конституційних інститутів прав і свобод людини й громадянина, президентської, парламентської, виконавчої і судової влади, місцевого самоврядування в Україні та зарубіжних країнах.

Тривалість. На вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» заплановано 120 годин / 4 кредити ECTS.

Форми та методи навчання: денна та заочна форми навчання.

Методи: бінарні, частково-пошукові; *словесні методи* (лекція, розповідь-пояснення), *наочні* (ілюстрація), *практичні* (репродуктивні, проблемно-пошукові, інтерактивні (дискусія); інформаційні й евристичні, складання коментованої схеми навчального питання, метод термінологічного вправлення.

Поточний контроль: усне опитування (бліц-опитування, фронтальне опитування);

- робота за індивідуальними завданнями;
- тестування;
- поняттєве вправлення;
- групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

При поточному контролі оцінюються усні виступи, вирішення практичних завдань і тестів, творчі й проектні роботи.

Підсумковий контроль: усна відповідь або тестування.

При підсумковому контролі застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, F, FX).

Пререквізити (Prerequisite) – навчальної дисципліни «Конституційне право» є навчальні дисципліни і, відповідно, загальні знання і уміння, що полегшують засвоєння цієї дисципліни: теорія держави та права, історія держави та права, політологія, соціологія.

Постреквізити (Postrequisite) – адміністративне право, кримінальне право, міжнародне право.

Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна

Програмні результати навчання («hard skills»)

Програмні результати навчання для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра зі спеціальності 081 «Право»

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач

Програмні результати навчання:

РН03. Розуміти та професійно застосовувати понятійний апарат права та правоохоронної діяльності.

РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН13. Знати і розуміти вимоги законодавства, здійснювати кваліфікацію адміністративних та кримінальних правопорушень, грамотно оформлювати процесуальні документи, що використовуються під час провадження у справах про адміністративні кримінальні правопорушення, застосовувати превентивні та примусові поліцейські заходи.

Компетентності, якими повинен володіти здобувач:

ЗК01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК05. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, права і свободи людини і громадянина в Україні.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК01. Усвідомлення функцій держави сфері правоохоронної діяльності, способів та механізмів реалізації цих функцій.

СК03. Здатність до критичного мислення та системного аналізу правових явищ.

СК04. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

Перелік компетентностей, розвитку яких сприяє вивчення навчальної дисципліни («soft skills»):

– застосовувати принцип верховенства права, нормативно-правові акти, міжнародно-правові стандартами з прав людини;

– проникаючи у сутність соціально-правових явищ, виявляти та попереджувати правопорушення та конфліктні ситуації суспільного життя;

– критично мислити, самостійно приймати рішення.

Структура навчальної дисципліни та тематика навчальних занять

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи в розрізі тем
<p align="center">Тема № 1. Конституційне право - провідна галузь національного права.</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та предмет галузі конституційного права. Місце та роль конституційного права в системі національного права України. 2. Конституційно-правові норми та їх специфіка. Підстави класифікації та види конституційно-правових норм. 3. Конституційно-правові принципи, інститути, підгалузі. 4. Поняття, структура та специфіка конституційно-правових відносин. 5. Поняття та система джерел конституційного права України. 6. Відповідальність в конституційному праві. 7. Предмет, система, джерела та функції науки конституційного права. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття і предмет галузі конституційного права. 2. Співвідношення термінів «конституційне право» і «державне право». 3. Місце та роль конституційного права в системі права України. 4. Система галузі конституційного права. 5. Поняття та види конституційно-правових інститутів. 6. Конституційно-правові норми: поняття, ознаки, види та структура. 7. Джерела галузі конституційного права України. 8. Поняття та види конституційно-правових відносин. 9. Суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин. 10. Відповідальність в конституційному праві. 11. Поняття, предмет та система науки конституційного права. 	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції т. 1</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 1, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційні курси представлені на веб-порталі НАВС; 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання з теми 1. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> • Система конституційного права. • Місце науки конституційного права в системі юридичних наук. • Поняття та предмет навчальної дисципліни «Конституційне право України».

<p>Тема 2. Конституція України та її розвиток</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та предмет конституції. 2. Структура та види конституцій. 3. Основні положення теорії конституціоналізму: сутність, функції, риси та юридичні властивості конституції. Охорона конституції. 4. Історія конституційного розвитку України. 5. Порядок прийняття, введення в дію Конституції України та внесення до неї змін. 6. Поняття, основні етапи та головні напрямки новітньої конституційної реформи в Україні. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення конституції та її сутність. 2. Юридична та фактична конституція. 3. Формальна та матеріальна конституція. 4. Конституціоналізм, теоретичне обґрунтування необхідності функціонування конституції, предмет та функції конституції. 5. Порядок прийняття та внесення змін до Конституції України. 6. Історія конституційного розвитку України. 7. Основні етапи та напрямки новітньої конституційної реформи в Україні. 8. Основні риси та особливості Конституції України 1996 р. 9. Юридичні властивості Конституції України. 10. Правова охорона Конституції України. 	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 2.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 2, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційні курси представлені на веб-порталі НАВС; 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 2. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> • Конституційні акти незалежної України: загальна характеристика. • Перша Конституція незалежної Української держави – Конституція УНР від 29 квітня 1918 року. • Розробка і прийняття Конституції України 1996 року.
<p>Тема 3. Конституційний лад і його закріплення в Конституції України</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття :</p>	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 3.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p>

	<p>1. Поняття конституційного ладу та його співвідношення з суспільним та державним ладом.</p> <p>2. Закріплення загальних засад конституційного ладу в Конституції України.</p> <p>3. Народний суверенітет і його співвідношення з національним і державним суверенітетом. Форми здійснення народовладдя.</p> <p>4. Форма правління, територіального устрою та державно-правового режиму згідно Конституції України.</p> <p>5. Україна – суверенна і незалежна держава, демократична, правова, соціальна держава.</p> <p>6. Конституція про основні функції і обов'язки Української держави.</p> <p>4. Захист конституційного ладу України.</p> <p>Тези до обговорення:</p> <p>1. Поняття конституційного ладу та його співвідношення з державним ладом.</p> <p>2. Закріплення конституційного ладу в Конституції України.</p> <p>3. Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу України.</p> <p>4. Форми здійснення народовладдя в Україні.</p> <p>5. Конституційне закріплення форми Української держави.</p>	<p>1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 3, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційні курси представлені на веб-порталі НАВС;</p> <p>2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 3.</p> <p>3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гуманістичні і демократичні засади конституційного ладу України. • Засади конституційного ладу як загальний конституційно-правовий інститут. • Політичні, економічні і соціальні засади конституційного ладу України.
<p>Тема 4. Основи правового статусу людини і громадянина</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття 4.1:</p> <p>1. Поняття та види правових статусів людини і громадянина (загальний, спеціальний, індивідуальний).</p> <p>2. Структура конституційного правового статусу особи.</p> <p>3. Основні принципи правового статусу людини і громадянина в Україні.</p> <p>4. Громадянство України: поняття, ознаки та конституційні принципи.</p>	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 4.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <p>1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 4, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційних курсів представлені на веб-порталі НАВС;</p> <p>2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 4.</p> <p>3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем):</p>

5. Юридичне значення громадянства як правового зв'язку особи з державою.

Тези до обговорення:

1. Поняття правового статусу людини і громадянина: спільне та відмінне.

2. Поняття і види основних прав, свобод, законних інтересів та обов'язків.

3. Принципи громадянства України в контексті європейських стандартів.

4. Поняття «громадянство» як політико-правова категорія.

5. Проблема біпатризму (подвійного громадянства) в сучасних умовах.

Питання семінарського заняття 4.2:

1. Підстави набуття громадянства України.

2. Підстави припинення громадянства України: вихід, втрата, за підставами, передбаченими міжнародними договорами.

3. Повноваження державних органів щодо вирішення питань громадянства.

4. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства в Україні: національний режим та обмеження.

5. Юридична відповідальність іноземців та осіб без громадянства за порушення законів України.

6. Правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту.

Тези до обговорення:

1. Належність до громадянства та процедура виконання рішень з питань громадянства.

2. Правове регулювання перебування іноземців: постійне та тимчасове проживання.

3. Відмінність між статусом біженця та статусом особи, яка потребує тимчасового захисту (в контексті сучасних викликів).

- Основи правового статусу людини і громадянина як загальний конституційно-правовий інститут.

- Особливості правового статусу окремих категорій іноземців.

- Депортація та екстрадиція іноземців.

	<p>4. Правовий статус іноземців в Україні: чи мають вони право на працю та соціальний захист?</p> <p>5. Механізми захисту прав іноземців та осіб без громадянства.</p>	
<p>Тема 5. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні.</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, природа та риси конституційних прав та свобод людини і громадянина. 2. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. 3. Конституційні гарантії захисту та практичного здійснення прав та свобод людини і громадянина. 4. Конституційні обов'язки людини і громадянина. Класифікація конституційних обов'язків людини і громадянина. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття конституційних прав і свобод людини і громадянина. 2. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. 3. Покоління прав людини. 4. Конституційні обов'язки громадян України та людини: поняття та співвідношення. 	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 5.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 5, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційних курсів представлені на веб-порталі НАВС; 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 5. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> • Особисті та політичні права і свободи. • Економічні, соціальні та культурні права і свободи • Українське законодавство про права, свободи, законні інтереси і обов'язки людини і громадянина. • Принцип свободи людини. Основні положення вчення про свободу. • Міжнародний захист прав і свобод. • Проблема обмеження прав людини.
<p>Тема 6. Народне волевиявлення.</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p>	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 6.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до

	<p>Питання семінарського заняття 6.1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види виборів, їх соціальні функції. 2. Виборче право і виборча система. Особливість виборчої системи України. 3. Конституційні принципи виборчого права України. 4. Виборчий процес в Україні: поняття та стадії. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття виборів та їх соціальна функція. 2. Види виборів. 3. Виборче право і виборча система. 4. Особливість виборчої системи України. 5. Принципи виборчого права і їх закріплення в Конституції України. <p>Питання семінарського заняття 6.2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правовий статус виборчих комісій. 2. Порядок обрання народних депутатів України. 3. Місцеві вибори в Україні. 4. Поняття та види референдумів, їх соціальні функції. 5. Предмет референдуму. Призначення та проведення референдумів. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суб'єкти призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму 2. Всеукраїнський референдум щодо внесення змін до Конституції України. 3. Процес всеукраїнського референдуму 4. Суб'єкти процесу всеукраїнського референдуму 5. Порядок обчислення строків 6. Призначення (проголошення) всеукраїнського референдуму 	<p>теми 6, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційних курсів представлені на веб-порталі НАВС;</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 6. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> • Організація і проведення всеукраїнського референдуму. • Правові наслідки всеукраїнського референдуму. • Організація та проведення місцевого референдуму. • Принцип вільних виборів та можливість його обмеження.
<p>Тема 7. Конституційна система органів державної влади.</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПів-формула, дискусія,</p>	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 7.</p>

	<p>термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний механізм та державний апарат України. 2. Поняття та ознаки органу державної влади. 3. Конституційна система органів державної влади України. 4. Принципи організації і діяльності державних органів України та їх закріплення в Конституції України. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та конституційна система органів державної влади в Україні. 2. Види органів державної влади. 3. Конституційний статус органів законодавчої, виконавчої, судової і контрольно-наглядової влади. 4. Принципи організації і діяльності органів державної влади, їх конституційне закріплення. 	<p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 7, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційних курсів представлені на веб-порталі НАВС; 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 7. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> • Конституційно-правове регулювання питань організації і діяльності органів державної влади. • Контрольно-наглядові та правоохоронні органи України. • Взаємодія органів державної влади України.
<p>Тема 8. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття 8.1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Верховна Рада - парламент України. Поняття та ознаки парламенту. Види парламентів. 2. Чисельний склад та структура Верховної Ради України. Строки повноважень Верховної Ради України. Дострокове припинення повноважень Верховної Ради України. 3. Компетенція та акти Верховної Ради України. 4. Статус народного депутата України. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна теорія і стан парламентаризму в Україні. 2. Чисельний склад та структура Верховної Ради України. 3. Поняття статусу народного депутата України. 4. Строк повноважень народного депутата України. 	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 8.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 8, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційних курсів представлені на веб-порталі НАВС; 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 8. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> • Прийняття законопроекту. • Введення в дію законів та інших актів Верховної Ради України. • Спеціальні парламентські процедури в

	<p>5. Дострокове припинення повноважень народного депутата України.</p> <p>6. Форми діяльності народного депутата України.</p> <p>Питання семінарського заняття 8.2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сесія Верховної Ради України. Розгляд питань на пленарних засіданнях Верховної Ради України. 2. Комітети і комісії Верховної Ради України: склад, порядок формування, функції та повноваження. 3. Посадові особи Верховної Ради України. 4. Поняття та стадії законодавчого процесу. Особливості проходження конституційних законів. 5. Депутатські фракції (групи), коаліція депутатських фракцій, Погоджувальна рада депутатських фракцій (груп) у Верховній Раді України. 6. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини: функції та повноваження. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Компетенція Верховної Ради України: поняття, конституційне закріплення. 2. Організація роботи Верховної Ради України. 3. Порядок роботи Верховної Ради України. 4. Законодавчий процес та інші парламентські процедури. 5. Спеціальні парламентські процедури. 6. Акти реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. 	<p>умовах правового режиму воєнного стану.</p>
<p>Тема 9. Конституційно-правовий статус Президента України.</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце і роль Президента України в механізмі державної влади. 2. Компетенція Президента України. 3. Строк повноважень Президента України. Підстави і порядок дострокового припинення повноважень Президента України. 4. Акти Президента України. 	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 9.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 9, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційних курсів представлені на веб-порталі НАВС;

	<p>5. Апарат Президента України. Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття глави держави. 2. Порядок обрання Президента України. 3. Відставка Президента України. 4. Неможливість виконання Президентом України своїх обов'язків за станом здоров'я. 5. Усунення Президента України з поста в порядку імпічменту Верховною Радою України. 6. Виконання обов'язків Президента України у разі дострокового припинення повноважень Президента України. 7. Компетенція Президента України. 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 9. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> • Порядок обрання Президента України. • Конституційно-правові основи взаємовідносин Президента України з Верховною Радою України. • Конституційно-правовий статус Ради національної безпеки і оборони України.
<p>Тема 10. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття 10.1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виконавча влада в Україні: поняття, ознаки та принципи діяльності. 2. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України як вищого органу виконавчої влади. 3. Порядок формування Кабінету Міністрів України. 4. Склад Кабінету Міністрів України. 5. Основні напрями компетенції Кабінету Міністрів України. 6. Форми реалізації повноважень Кабінету Міністрів України. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Співвідношення повноважень Президента та Прем'єр-міністра у сфері виконавчої влади. 2. Процедура призначення Прем'єр-міністра: від коаліції до голосування. 3. Право припинення повноважень КМУ: відставка та вотум недовіри. 4. Юридична сила актів КМУ та процедура їх оскарження. 	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 10.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 10, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційних курсів представлені на веб-порталі НАВС; 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 10. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> • Конституційні засади адміністративної реформи в Україні. • Конституційний статус Уряду в інших країнах світу. • Виконавча влада: світовий досвід та українська модель.

	<p>5. Поняття "політичної відповідальності" членів Уряду.</p> <p>Питання семінарського заняття 10.2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система центральних органів виконавчої влади: міністерства, служби, агентства, інспекції. 2. Статус міністра як політичного діяча. 3. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій: порядок формування та структура. 4. Повноваження голів місцевих державних адміністрацій. 5. Специфіка здійснення виконавчої влади в умовах воєнного стану (військові адміністрації). 6. Контроль та відповідальність у системі виконавчої влади. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади: у чому різниця в статусі та функціях? 2. Роль ЦОВВ зі спеціальним статусом у державному управлінні. 3. Подвійна підпорядкованість місцевих державних адміністрацій: Президенту та Уряду. 4. Реформа місцевих державних адміністрацій та перспектива запровадження інституту префектів. 5. Взаємодія місцевих державних адміністрацій з органами місцевого самоврядування. 6. Добровільне об'єднання громад та його вплив на систему виконавчої влади на місцях. 	
<p>Тема 11. Конституційні засади судової влади в Україні.</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПів-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття 1.1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Судова влада: поняття, ознаки та місце в системі поділу влад. 2. Конституційні принципи та засади правосуддя в Україні. 3. Система судів загальної юрисдикції: ланки та інстанції. 	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 11.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 11, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційних

4. Спеціалізовані суди в Україні: Вищий антикорупційний суд та Вищий суд з питань інтелектуальної власності.

5. Конституційно-правовий статус суддів: порядок призначення, вимоги, гарантії незалежності та недоторканності.

6. Вища рада правосуддя та Вища кваліфікаційна комісія суддів: роль у формуванні суддівського корпусу.

Тези до обговорення:

1. Основні засади (принципи) судочинства: рівність, змагальність, гласність.

2. Система судоустрою України: від місцевого суду до Верховного Суду.

3. Правовий статус суддів та "суддівське самоврядування".

4. Дисциплінарна відповідальність суддів та роль Вищої ради правосуддя.

5. Проблеми доступу до правосуддя в умовах воєнного стану.

Питання семінарського заняття 1.2:

1. Конституційна юрисдикція: поняття та особливості порівняно з загальним правосуддям.

2. Місце Конституційного Суду України в механізмі державної влади.

3. Склад та порядок формування Конституційного Суду України.

4. Повноваження Конституційного Суду України.

5. Процедура розгляду справ та види актів Конституційного Суду України.

6. Конституційно-правові основи організації та діяльності прокуратури України.

Тези до обговорення:

1. Поняття конституційної юрисдикції та "охорона" Конституції.

2. Конституційна скарга як інструмент захисту прав людини.

3. Обов'язковість рішень Конституційного Суду України та їх вплив на законодавство.

4. Основні функції прокуратури (підтримання публічного обвинувачення, нагляд).

курсів представлені на веб-порталі НАВС;

2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми II.

3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем):

- Конституційні засади судово-правової реформи в Україні.

- Правовий статус Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

- Порядок зайняття посади судді.

	<p>5. Професійна етика правника та антикорупційні запобіжники в судовій системі.</p>	
<p>Тема 12. Територіальний устрій України.</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та конституційні засади територіального устрою України 2. Територіальна автономія. Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим 3. Правовий режим тимчасово окупованої території України 4. Система адміністративно-територіального устрою України 5. Забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб 6. Конституційно-правовий статус столиці України - місто-героя Києва <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття територіального устрою держави. 2. Ознаки унітарних та федеративних держав. 3. Автономія: поняття та види. 4. Система адміністративно-територіального устрою України. 5. Правовий режим тимчасово окупованих територій України. 	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 12.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 12, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційних курсів представлені на веб-порталі НАВС; 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 12. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем): <ul style="list-style-type: none"> • Забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України. • Особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях. • Реінтеграція тимчасово окупованих територій України.
<p>Тема 13. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні</p>	<p>Семінарське заняття: індивідуальні та групові опитування; методи частково-пошукові, активні та інтерактивні, інформаційні й евристичні («мозковий штурм», ПОПіВ-формула, дискусія, термінологічний бій), імпульс-повідомлення, суперечливі поняття.</p> <p>Питання семінарського заняття</p> <p>13.1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та теорії місцевого самоврядування. 2. Історія становлення місцевого самоврядування в Україні. 3. Територіальна, матеріальна, 	<p>Під час лекційного заняття необхідно законспектувати основні положення теми, підготувати план-конспект основних проблем лекції за темою 13.</p> <p>До семінарського заняття необхідно:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати навчальний лекційний і медіа матеріал до теми 13, представлений у мультимедійному посібнику «Конституційне право», а також опрацювати н.м. матеріали, дистанційних

	<p>фінансова, організаційна та правова основи місцевого самоврядування. 4. Сфера компетенції та акти місцевого самоврядування.</p> <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття місцевого самоврядування. 2. Магдебургське право. 3. Принципи місцевого самоврядування. 4. Система місцевого самоврядування : історія становлення та розвитку. 5. Територіальна громада. 6. Територіальна, матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування. <p>Питання семінарського заняття 13.2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система місцевого самоврядування в Україні. 2. Територіальна громада – первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Форми безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою. 3. Місцеві ради – представницький орган місцевого самоврядування. 4. Правовий статус сільського, селищного, міського голови в системі місцевого самоврядування. 5. Виконавчий комітет сільської, селищної, міської ради в системі місцевого самоврядування. 6. Органи самоорганізації населення. 7. Гарантії місцевого самоврядування. <p>Тези до обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місцеві ради. 2. Виконавчі органи місцевих рад. 3. Сільський, селищний, міський голова. 4. Староста. 5. Органи самоорганізації населення. 6. Добровільне об'єднання територіальних громад. 7. Асоціації органів місцевого самоврядування. 	<p>курсів представлені на веб-порталі НАВС; 2. Виконати завдання для самостійної роботи та практичні завдання до теми 13. 3. Підготувати реферативні доповіді, есе, (перелік тем):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Місцеве самоврядування в системі народовладдя. • Основні наукові концепції місцевого самоврядування. • Найбільш поширені моделі місцевого самоврядування. • Місцевий референдум як форма безпосереднього здійснення муніципальної влади територіальною громадою. • 5. Добровільне об'єднання територіальних громад.
--	--	--

Основні інформаційні джерела

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38. Ст. 502.
3. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. *Відомості*

Верховної Ради УРСР. 1990. № 31. Ст. 429.

4. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3671-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
5. Виборчий кодекс України: Закон України від 19 грудня 2019 р. № 396-IX (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV (із змін.). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
7. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII (із змін.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
8. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 3 лютого 2015 р. № 141-VIII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/141-19>
9. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 26.01.2021 р. № 1135-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>
10. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 р. № 4572-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
11. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
12. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 3 квітня 2003 р. 661-IV (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>
13. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста: Закон України від 23 вересня 1997 р. № 540/97-ВР (із змін) (назва Закону в редакції Закону № 2849-IX від 13.12.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-вр#Text>
14. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
15. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>
16. Про державну таємницю: Закон України від 21 січня 1994 р. № 3855-XII (в ред. Закону від 21 вересня 1999 р. № 1079-XIV) (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>
17. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII (зі змін.) URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
18. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
19. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 р. № 1706-VII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
20. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 р. № 1207-VII (із змін.) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
21. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12 лютого 2015 р. № 192-VIII (із змін.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19>
22. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV (із змін.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>

23. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 р. № 2704-VIII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>
24. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 вересня 2012 р. № 5207-VI (із змін.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>
25. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 р. № 2297-VI (із змін.). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
26. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII (в ред. Закону від 13 січня 2011 р. № 2938-VI) (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
27. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-VII (із змін.). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
28. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР (в ред. Закону від 22 грудня 2005 р. № 3277-IV) (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>
29. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
30. Про медіа: Закон України від 13 грудня 2022 р. № 2849-IX (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
31. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
32. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
33. Про основні засади молодіжної політики: Закон України від 27 квітня 2021 р. № 1414-IX (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
34. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
35. Про національні меншини (спільноти) України: Закон України від 13 грудня 2022 р. № 2827-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#Text>
36. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
37. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2365-III (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>
38. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
39. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
40. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page7>
41. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 р. № 183/98-ВР (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>
42. Про Рахункову палату: Закон України від 2 липня 2015 р. № 576-VIII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/576-19>
43. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
44. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991

р. № 987-XII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>

45. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 2 травня 2023 р. № 3077-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text>

46. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. № 93-IV (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93-15>

47. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII (в ред. Закону від 22 березня 2001 р. № 2328-III) (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

48. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 15 січня 1999 р. № 401-XIV (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/401-14>

49. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII (із змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>

50. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

51. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР (із змін.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>

52. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>

53. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 р. № 1932-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-15/page2>

54. Державне будівництво і місцеве самоврядування: посіб. для підгот. до іспиту. Харків: Право, 2019. 211 с.

55. Дотримання прав людини в правоохоронній діяльності: навч. посіб. / І. П. Андрусак, Д. Є. Забзалюк, П. М. Лепісевич та ін.; за заг. ред. Д. Є. Забзалюка, Р. Б. Тополевського. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 320 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2803/3/and.pdf>

56. Івановська А. М. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посіб.: [у 2 ч.]; Хмельниц. ун-т упр. та права. Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2018. Ч. 1. 2018. 591 с.

57. Конституційне право : навчальний посібник / За редакцією В. О. Кучера. Львів : ЛьвДУВС, 2024. 452 с.

58. Конституційне право України : підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.] ; за заг. ред. Т. М. Слінько ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава мудрого. 2-ге вид., перероб. й допов. Х.: Право, 2024. 672 с.

59. Конституційне право України : Підручник. 11-е видання: (присвячене 30-ій річниці заснування юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет») перероблене та доповнене. Ужгород : РІК-У, 2023. 536 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/51772/1/КПУ_2023_друк.pdf

60. Конституційне право України: підручник / Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.

61. Конституційне право: навч. посібник / Д. Терлецький, М. Афанасьєва, Ю. Батан [та ін.]; за заг. ред. Д. Терлецького; НУ «Одес. юрид. академія». Одеса: Фенікс, 2023. 584 с.

62. Конституційне право: підручник / за заг. ред. М. І. Козюбри / Ю. Г. Барабаш, О. М. Бориславська, В. М. Венгер, М. І. Козюбра, О. М. Лисенко, А. А. Мелешевич. К.: ВАІТЕ, 2021. 528 с. URL: https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf

63. Конституційне право: підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр.

справ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука. Харків, 2019. 484 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/76fad686-f9c4-4aa7-b66a-5ee94eb17d75>

64. Конституційні засади сучасного державотворення: навч. посіб. у питаннях і відповідях. Харків: Право, 2017. 303 с.

65. Кучук А. М. Конституційне право: Навчально-методичний посібник. Ч. 1 / А. М. Кучук, Ю. С. Завгородня. Дніпро : Середняк Т.К., 2023. 128 с.

66. Любченко П. М. Муніципальне право: підручник. Харків: Право, 2019. 510 с.

67. Панкевич О. З. Державне право зарубіжних держав: підручник. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 259 с.

68. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 327 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/29207/1/Savchyn_Comparative%20Constitutional%20Law.pdf

69. Савчин М.В. Порівняльне конституційне право: підручник, 3-тє вид. Київ: Юрінком Інтер, 2025. 596 с.

70. Слінько Т.М., Дахова І.І., Байрачна Л.К. Конституційне право: Навч. посібник. К.: Право. 2024. 372 с.

71. Совгиря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс. Юрінком Інтер. 2023. 556 с.

Технічне та програмне забезпечення навчальної дисципліни

Програми та силабус навчальної дисципліни, мультимедійна система з можливостями візуальної презентації навчальних матеріалів у вигляді слайдів та аудіо-/відео-, тексти лекції, мультимедійний навчальний продукт, навчально-методичні матеріали на офіційному вебпорталі НАВС у розділі «Дистанційні курси».

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика щодо термінів виконання та перескладання:

- умови допуску до підсумкового контролю є активна робота під час семінарських занять; позитивні оцінки з усіх тем навчальної дисципліни; опрацювання більшості з рекомендованих джерел, виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;

- сума балів поточного контролю має становити не менше 60 балів;

Перескладання тем реалізується у таких формах:

- усне і письмове опитування;
- рецензування відповідей та письмових робіт;
- обговорення проблемних питань;
- написання есе, тез тощо.

Політика щодо академічної доброчесності:

здобувачі вищої освіти мають поважати авторські права та недопущення академічного плагіату в усіх видах наукової, науково-методичної та навчальної діяльності, дотримуватися принципів академічної доброчесності, правил академічної етики, інформаційної культури та підвищення відповідальності за дотриманням норм цитування.

<https://okop.nai.au.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

Поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;

- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (робот у парах, малих групах), активність під час обговорення питань;
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- письмові завдання (тести, контрольні роботи, есе, реферати);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях.

Політика щодо відвідування:

передбачає систематичне, регулярне оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з усіх тем навчальної дисципліни) за результатами аудиторних занять, самостійної та індивідуальної роботи. Під час занять здобувачі вищої освіти працюють у такому форматі:

усне опитування

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;
- уміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку й розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (системність, чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

практичні завдання

- **уміння застосовувати теоретичні положення у вирішенні проблем;**
- уміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідують лекції і семінарські заняття курсу. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття.

Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни здійснюється з дотриманням основних нормативних документів Національної академії внутрішніх справ:

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/organization.pdf>

<https://okop.naiu.kiev.ua/assets/files/example3/quality.pdf>

Оцінювання результатів навчання

Накопичення балів з тем за усі види робіт	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	екзамен	

max 60%														max 40 %	max 100 %
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	Самостійна робота		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90–100	відмінно	A	відмінне виконання
85–89	добре	B	вище від середнього рівня
75–84		C	загалом хороша робота
66–74		D	Непогано
60–65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35–59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1–34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Розробник

Володимир ДЕМИДЕНКО

Силабус схвалено на засіданні кафедри конституційного права протокол № 16 від 1 липня 2025 року.

Завідувач кафедри конституційного пр

Катерина СЬОХ